

ANTWOORDEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE

OP HET SPECIAAL VERSLAG VAN DE EUROPESE REKENKAMER

Aanpassing van de regels van het cohesiebeleid
in reactie op COVID-19

Middelen flexibeler gebruikt, maar er moet worden
nagedacht over inzet van cohesiebeleid als instrument voor
crisisrespons

Inhoud

I. BEKNOPT ANTWOORD VAN DE COMMISSIE.....	2
II. ANTWOORDEN VAN DE COMMISSIE OP DE BELANGRIJKSTE OPMERKINGEN VAN DE EUROPESE REKENKAMER	3
1. Prioritering van de crisis- en herstelinstrumenten door de nationale autoriteiten	3
2. Parallele uitvoering van verschillende financieringsstromen.....	3
3. Monitoring en rapportage.....	4
III. ANTWOORDEN VAN DE COMMISSIE OP DE AANBEVELINGEN VAN DE ERK.....	5
1. Aanbeveling 1 — Analyseren of het cohesiebeleid geschikt is als instrument voor begrotingscrisisrespons.....	5
2. Aanbeveling 2 — De absorptie van React-EU nauwlettend monitoren om waar nodig resultaatgerichte steun te verlenen.....	5

Dit document bevat de antwoorden van de Europese Commissie op de opmerkingen in een speciaal verslag van de Europese Rekenkamer, overeenkomstig artikel 259 van het [Financieel Reglement](#), die samen met het speciaal verslag zullen worden bekendgemaakt.

I. BEKNOPT ANTWOORD VAN DE COMMISSIE

Tijdens het hoogtepunt van de COVID-19-crisis hebben de EU-instellingen samengewerkt om de beste manier te vinden om lidstaten die dringend liquiditeit nodig hadden, te ondersteunen. Door het **gebruik van de beschikbare financiering van het cohesiebeleid** uit de periode 2014-2020 toe te staan, zijn de twee zogeheten investeringsinitiatieven coronavirusrespons van groot nut gebleken voor de nationale autoriteiten. De Europese Rekenkamer (ERK) schat dat als gevolg van de nieuwe flexibiliteit ongeveer 35 miljard euro is herverdeeld over alle sectoren. Volgens de ramingen van de Commissie is ongeveer twee derde van dit bedrag, ongeveer **23 miljard euro**¹, geherprogrammeerd om de gevolgen van de pandemie tegen te gaan, voornamelijk voor het gezondheidszorgstelsel, financiële steun voor kleine en middelgrote bedrijven en het opzetten van tijdelijke nationale regelingen voor werktijdverkorting.

In 2021 kreeg het cohesiebeleid een aanvulling op de financiering van NextGenerationEU in de vorm van **React-EU-middelen ter hoogte van 50,6 miljard euro**. Deze aanvullende financiering **ondersteunde de lidstaten** door hun liquiditeit te vergroten en nieuwe middelen ter beschikking te stellen voor de crisisrespons.

De Commissie heeft de autoriteiten geholpen om met alle nieuwe financieringsinstrumenten om te gaan en daar synergieën tussen te vinden. Zij heeft alle verzoeken als prioriteit behandeld, zodat programmawijzigingen snel konden worden goedgekeurd. Zelfs afgeronde maatregelen, die na 1 februari 2020 van start gingen, konden voor 100 % worden vergoed en gefinancierd uit de EU-begroting, zonder dat nationale medefinanciering nodig was. Er werd flexibiliteit geboden voor de uitvoerings- en auditkaders, met behoud van het vereiste van strikte naleving van de toepasselijke regels. React-EU was het allereerste instrument dat werd ingezet in het kader van NextGenerationEU en de eerste betalingen vonden plaats in juni 2021.

Dankzij de forse herprogramming en het tijdelijke gebruik van 100 % EU-medefinanciering is de financiële uitvoering in 2020-2021 verder versneld: het uitgavenniveau is eind oktober 2022 gestegen tot 73 %, nadat de ERK haar controlewerkzaamheden had afgerond.

De COVID-19-pandemie heeft de economieën en samenlevingen van de lidstaten ernstig verstoord, waardoor regionale verschillen en sociale ongelijkheden dreigden te verergeren. Om ervoor te zorgen dat het cohesiebeleid erin slaagt zijn langetermijndoelstelling, namelijk het verminderen van sociaal-economische en territoriale ongelijkheden, te verwezenlijken, moest het beleid dringend worden aangepast aan de bredere context en de gevolgen van de pandemie voor het leven van mensen, het bedrijfsleven, de investeringen en de uitvoering van projecten aanpakken. De flexibiliteit in het kader van CRII en CRII+ was cruciaal om te voorkomen dat de verschillen tussen de regio's als gevolg van de crisis verder zouden toenemen, en om de nodige React-EU-middelen te investeren om de noodzakelijke steun voor de gezondheidszorg, bedrijven en werknemers voort te zetten en het herstel volgens de groene en digitale prioriteiten voor te bereiden.

Het cohesiebeleid heeft zijn aanpassingsvermogen en flexibiliteit volledig aangetoond als een van de grootste investeringsbeleidsmaatregelen voor crisisherstel van de EU. Dit heeft er echter niet toe geleid dat het cohesiebeleid een crisisresponsinstrument werd — de toegepaste flexibiliteit was duidelijk afgebakend in het rechtskader en beperkt in de tijd. Het cohesiebeleid blijft in de eerste plaats een investeringsbeleid voor de lange termijn voor sociale en economische convergentie tussen Europese regio's, zoals vastgelegd in de prioriteiten van de EU. Het cohesiebeleid blijft zijn primaire doelstelling verwezenlijken, namelijk het versterken van de economische, sociale en territoriale

cohesie en het realiseren van de politieke prioriteiten van de Unie, zoals de groene en de digitale transitie, en zal dat blijven doen, met name in het kader van de generatie programma's voor 2021-2027.

II. ANTWOORDEN VAN DE COMMISSIE OP DE BELANGRIJKSTE OPMERKINGEN VAN DE EUROPESE REKENKAMER

1. Prioritering van de crisis- en herstelinstrumenten door de nationale autoriteiten

De Commissie is van mening dat de lidstaten terecht prioriteit hebben gegeven aan het gebruik van crisis- en herstelinstrumenten om ervoor te zorgen dat de getroffen concrete acties zouden worden aangepast aan de nieuwe omstandigheden, dat de reeds geïnvesteerde middelen niet verloren zouden gaan en dat de fondsen de impact van de pandemie op de cohesie zouden helpen beperken. Daarbij werden dankzij de aanvullende financiering in het kader van React-EU investeringen vóór de start van de programma's voor 2021-2027 mogelijk, om de kloof tussen de periode 2014-2020 en de periode 2021-2027 te overbruggen en het herstel te vergemakkelijken².

2. Parallele uitvoering van verschillende financieringsstromen

De Commissie erkent de noodzaak van coördinatie en complementariteit bij de uitvoering van de fondsen van het cohesiebeleid, met name React-EU, en de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

Het risico op dubbele financiering wordt grotendeels beperkt door verschillende mechanismen en bepalingen. Zowel de lidstaten als de Commissie letten extra op om overlappingsen te voorkomen. Ten eerste mogen volgens artikel 63, lid 9, van de GB-verordening voor de programmeringsperiode 2021-2027 uitgaven die worden gedeclareerd in een betalingsaanvraag voor een van de fondsen, niet elders voor hetzelfde fonds of voor een ander instrument worden gedeclareerd. Dit geldt ook al voor de periode 2014-2020 en wordt — nu en in de toekomst — door middel van audits nauwlettend gemonitord. Deze bepaling wordt ook sterk benadrukt in de selectiecriteria die de lidstaten hanteren bij de selectie van hun projecten.

Ten tweede moet in de programmeringsdocumenten — d.w.z. de partnerschapsovereenkomst, de programma's en de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie — een beschrijving van de complementariteit en synergieën tussen het cohesiebeleid en andere instrumenten van de Unie worden opgenomen. Zo kunnen overlappingsen worden voorkomen en kan worden geanticipeerd op eventuele risico's van dubbele financiering.

Zowel de partnerschapsovereenkomsten voor de programma's van 2021-2027 als de nationale herstel- en veerkrachtplannen bevatten een beschrijving van de complementariteit met andere instrumenten. Dit wordt gebruikt als basis voor verdere coördinatieregelingen om ervoor te zorgen

² Zie opmerkingen 36 en vak 2 van de ERK.

dat de complementariteit gewaarborgd is en de synergieën tussen de verschillende instrumenten worden benut.

De diensten van DG REGIO en DG EMPL werden naar behoren betrokken bij de beoordeling van de herstel- en veerkrachtplannen die de lidstaten in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit hadden voorgesteld. Daardoor werden de synergie en de kennis over de doelstellingen van de lidstaten in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de fondsen voor het cohesiebeleid volledig gewaarborgd. Bovendien verbinden de lidstaten zich er in het kader van de met de Commissie ondertekende operationele regelingen ook toe gezamenlijk een jaarlijks evenement met belanghebbenden te organiseren om de complementariteit, synergie, samenhang en consistentie tussen de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan en de andere EU-programma's te bespreken³.

3. Monitoring en rapportage

Met het oog op meer transparantie en verantwoordingsplicht in het gebruik van financiering van het cohesiebeleid voor de gezondheidszorg (waaronder vaccinatie), bedrijfsondersteuning en werktijdverkortingsregelingen, heeft de Commissie 32 niet-verplichte COVID-19-indicatoren gepubliceerd. Deze zijn grotendeels door de lidstaten overgenomen en hebben de autoriteiten en de Commissie geholpen bij het monitoren en beoordelen van de manier waarop de financiering van het cohesiebeleid, onder meer uit React-EU-middelen, in de context van de pandemie is gebruikt.

De Commissie blijft het mogelijke doen om haar burgers te informeren over alle publieke uitgaven. Daarom heeft de Commissie in het kader van het open gegevensplatform⁴ drie interactieve dashboards opgezet over het gebruik van de financiering van het cohesiebeleid door de lidstaten tijdens de crisis. Het dashboard bevat informatie over de uitgaven van de lidstaten, met name op de belangrijkste gebieden — **gezondheid, bedrijfsleven en rechtstreekse ondersteuning van mensen**⁵.

III. ANTWOORDEN VAN DE COMMISSIE OP DE AANBEVELINGEN VAN DE ERK

1. Aanbeveling 1 — Analyseren of het cohesiebeleid geschikt is als instrument voor begrotingscrisisrespons

Streefdatum voor uitvoering: Uiterlijk eind 2024

De Commissie aanvaardt de aanbeveling.

³ Zie opmerking 40 van de ERK.

⁴ Coronavirusdashboard: Respons van het EU-cohesiebeleid — React-EU-dashboard — Overzicht van de coronavirusindicatoren van het cohesiebeleid.

⁵ Zie opmerking 73-79 van de ERK.

2. Aanbeveling 2 — De absorptie van React-EU nauwlettend monitoren om waar nodig resultaatgerichte steun te verlenen

Streefdatum voor uitvoering: Onmiddellijk

De Commissie aanvaardt de aanbeveling.

De Commissie zal toezicht blijven houden op en steun blijven verlenen aan de beheersautoriteiten met betrekking tot de uitvoering van de React-EU-prioriteiten. In dat verband zal de Commissie vaststellen welke programma's met uitgavenproblemen kampen, en met de programma-autoriteiten samenwerken om het potentieel van de React-EU-middelen te maximaliseren. Volgens het beginsel van gedeeld beheer is het aan de lidstaten om ervoor te zorgen dat de medegefinancierde concrete acties daadwerkelijk bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen en prestatiedoelstellingen.